

จัด 'สิทธิบัตร' ตำรับยาไทย โพล'ญี่ปุ่น-เยอรมนี'ราคาพุ่ง

เผยคัมภีร์ตำรับยาไทยโพลญี่ปุ่น 40 เล่ม เยอรมนี 140 เล่ม วอนรัฐเร่งจัดสิทธิบัตรสูตรยาโบราณ แฉต่างชาติกว้านซื้อจากชาวบ้านเพียงเล่มละ 1,000-3,000 บาท (อ่านต่อหน้า 13)

ตำรับยาไทย

จากกรณีที่น่าสนใจคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก หวั่นเกรงว่าตำรับยาสูตรโบราณ โดยเฉพาะคัมภีร์โบราณสูญหาย เหตุพบชาวบ้านนำไปซังก็โลภขายนั้น

เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ที่ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำลพบุรี ภายในโรงเรียนบ้านแพรกประชาสรรค์ อ.บ้านแพรก จ.พระนครศรีอยุธยา นายประสาน เสถียรพันธุ์ ได้นำกระดาษข่อย ตำรายาโบราณ อายุกว่า 200 ปี จำนวน 50 เล่ม เป็นตำรายารักษาโรคต่างๆ รวมทั้งตำรายารักษาช้าง ออกมาทำความเข้าใจและรวบรวม

นายประสานเปิดเผยว่า กว่า 30 ปี ที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องราวประวัติศาสตร์ของวิถีชีวิตของชาวบ้านในลุ่มแม่น้ำลพบุรี ได้รวบรวมคัมภีร์โบราณที่เป็นโบราณ และสมุดข่อย รวบรวมเรื่องราวกฎหมายต่างๆ และตำรายาโบราณที่ปัจจุบันหายากมากขึ้น ที่ตนเองมีอยู่ในปัจจุบันได้มาจากชาวบ้านในลุ่มแม่น้ำลพบุรี และเคยไปศึกษาดูงานในประเทศญี่ปุ่น พบคัมภีร์ตำรายาโบราณของแพทย์แผนไทย จำนวน 40 เล่ม ในประเทศเยอรมนี จำนวน 140 เล่ม เห็นแล้วรู้สึกหดหู่ที่คัมภีร์โบราณเหล่านั้น เป็นมรดกของคนไทยแต่กลับไปอยู่ต่างประเทศ ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และยังพบว่ามีการกว้านซื้อไปจากประเทศไทยจำนวนมาก โดยจะมาซื้อจากชาวบ้านในราคาเล่มละ 1,000-3,000 บาท เมื่อถูกส่งขายไปในต่างประเทศจะมีราคาถึงเล่มละ 100,000 บาท

นายประสานกล่าวต่อว่า จากนั้นจะมีการว่าจ้างคนไทยที่มีความชำนาญสามารถอ่านภาษาได้ จะแปลและตีความให้ ซึ่งเป็นการเสียประโยชน์ทางภูมิปัญญาของชาติไทยไป ตำรายาโบราณบรรพบุรุษได้ศึกษาค้นคว้าตำรายาต่างๆ แล้วจดบันทึกเอาไว้ ตำรายาต่างๆ ส่วนใหญ่ค้นคว้ามาจากพืชผักใกล้ตัวที่มีการใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กะเพรา กระเทียม ขิง ข่า ตะไคร้ ล้วนมีประโยชน์

หาได้ง่ายประหยัด ไม่ต้องไปสั่งซื้อยาจากต่างประเทศ ส่วนคัมภีร์โบราณที่ตนเองเก็บรักษาไว้ได้มาจากลุ่มแม่น้ำลพบุรี จากการศึกษาค้นคว้าคำบอกเล่าของชาวบ้านพบว่า ในวัดโพธิ์ ต.โรงช้าง อ.มหาราช จ.พระนครศรีอยุธยา เป็นสถานที่รวบรวมคัมภีร์ตำรับยาโบราณเนื่องจากที่วัดแห่งนี้จะเป็นเหมือนโรงพยาบาลและสถานศึกษาวิชาตำรายาโบราณต่างๆ รักษาอาการเจ็บป่วยของชาวบ้าน จึงมีการเก็บรวบรวมตำรายาต่างๆ เอาไว้จำนวนมากแต่ด้วยกาลเวลาผ่านไปนานไม่มีการดูแลรักษาทำให้ตำรับตำรายาโบราณสูญหายไป

"ผมอยากฝากให้ภาครัฐให้ความสำคัญศึกษาค้นคว้ารวบรวมตำรับยาโบราณและทำการวิจัยจัดสิทธิบัตรคัมภีร์ตำรายาโบราณเอาไว้ให้เป็นของประเทศไทย ให้ความรู้ความเข้าใจคุณค่าของคัมภีร์ เพื่อที่ชาวบ้านที่ไม่มีความเข้าใจ ได้รับและหวงแหนสิ่งเหล่านี้ ปัจจุบันเริ่มหายากมากขึ้น เพราะสูญหายไปและถูกขายไปต่างประเทศในอนาคตเราอาจจะต้องซื้อยาแผนโบราณจากต่างประเทศก็ได้ หรือเวลาจะดูเราต้องเสียเงินค่าเครื่องบินและเสียค่าเข้าชมคัมภีร์โบราณเหล่านี้ มีหลายอย่างที่มรดกทางวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาที่สูญไป" นายประสานกล่าว และว่า ผมเห็นด้วยที่กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกกระทรวงสาธารณสุขได้ออกมารื้อฟื้นถึงเรื่องตำรายาจากคัมภีร์โบราณและต้องรีบศึกษาทำเป็นตำราเก็บเอาไว้

ขณะที่ ญ.สุภาภรณ์ ปิณฑิพร หัวหน้ากลุ่มงานเภสัชกรรม โรงพยาบาล (รพ.) เจ้าพระยาอภัยภูเบศร จ.ปราจีนบุรี เปิดเผยว่า จนถึงขณะนี้มีตำรายาสมุนไพรโบราณ ที่กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ให้การยอมรับว่านำไปใช้เพื่อการบำบัดและรักษาได้อยู่กว่า 700 ชนิด ส่วนใหญ่ยังเป็นยาสมุนไพรที่กระจายอยู่ในพื้นที่ภาคกลางเท่านั้น และจากการเก็บข้อมูลสมุนไพรทั่วประเทศ พบว่าในภาคเหนือมีสมุนไพรอยู่มากกว่า 4,000 ชนิด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประมาณ 2,000 ชนิด ส่วนภาคใต้ยังไม่ได้รับการจัดให้เป็นระบบ แต่คาดว่าจะมีถึง 2,000 ชนิดเช่นกัน ทั้งหมดนี้ไม่รวม

องค์ความรู้ในกลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มชนเผ่าต่างๆ ซึ่งรวมกันแล้วไม่ต่ำกว่า 10,000 ชนิดเป็นอย่างน้อย องค์ความรู้เหล่านี้ถูกบันทึกเอาไว้ในรูปของโบราณ สมุดข่อย แผ่นไม้ กระดาษสา ซึ่งในมูลนิธิรพ.เจ้าพระยาอภัยภูเบศรเก็บรักษาเอาไว้ส่วนหนึ่ง

ญ.สุภาภรณ์กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องสมุนไพรในประเทศไทยคือ ขาดการจัดการที่เป็นระบบ ทั้งๆ ที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ และมีสมุนไพรมากที่สุดประเทศหนึ่ง เช่น ภาคเหนือมีสัตว์ป่า ภูเขาสูง ภูเขาหิน ภูเขาหินปูน เป็นกลุ่มยาบำรุงกำลัง ภาคอีสาน มีกองกอยลวด ขอน หัวค้อนกระแต เป็นยาแก้ปวดเมื่อย ที่สำคัญเรามีผู้ดูแลผู้แก่และหมอยาพื้นบ้าน ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้และสูตรยาโบราณชั้นดีจำนวนมาก โดยหมอยาเหล่านี้ เมื่อเวลาผ่านไปจะล้มหายตายจากไปพร้อมกับองค์ความรู้ ซึ่งน่าเสียดายมาก หากเราไม่ทำอะไรเลย

ด้าน นพ.สุพรรณ ศรีธรรมมา อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยฯ กล่าวถึงกรณีรพ.เจ้าพระยาอภัยภูเบศร เน้นให้เชิงประมาณซื้อคัมภีร์โบราณ รวมทั้งตำรับตำรายาแผนโบราณต่างๆ จากชาวบ้านในท้องถิ่นว่า กรมการแพทย์แผนไทยฯ ไม่ได้ตั้งใจดำเนินการมาตลอด ซึ่งการใช้ช่องทางของหมอพื้นบ้าน 50,000 คนทั่วประเทศ ก็เป็นแนวทางหนึ่งในการช่วยสอดส่องหากชาวบ้านส่งมอบตำรับยา ก็มีคำตอบแทนให้มาตลอด

"อีกทั้งมีทุนวิจัยให้แก่อาจารย์มหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สนใจเรื่องสูตรยาโบราณ ศึกษา ค้นคว้าหาว่ามีสูตรยาใดหลงเหลือในประเทศไทย ยังมีเครือข่ายผู้ประกอบการโรคศิลปะด้านแพทย์แผนไทย ผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพร ผู้ผลิตยา และจำหน่ายยาแพทย์แผนไทย รวมทั้งเอ็นจีโอ ด้านนี้ช่วยกันรวบรวมข้อมูล" นพ.สุพรรณกล่าว

นพ.สุพรรณกล่าวอีกว่า ล่าสุดมีการรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็นตำรา 6,247 ฉบับ ตำรับ 99,098 สูตร รวมทั้งสิ้น 105,345 ตำราและตำรับ หลังจากนี้จะขึ้นทะเบียนตาม พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.2542 โดยช่วงแรกจะรวบรวมและคัดเลือกตำรับตำราที่เป็นของประจำชาติให้เป็นสมบัติของหลวง จากนั้นเปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่ต้องการจดทะเบียนเป็นลิขสิทธิ์ส่วนบุคคล หรือเฉพาะกลุ่มต่อไป คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปีนี้

ส่วนที่ จ.สุราษฎร์ธานี นายเสถียร แสงอรุณ นายกสมาคมส่งเสริมและพัฒนาแพทย์แผนไทย จ.สุราษฎร์ธานี กล่าวว่า ตำรายาสมุนไพรโบราณของ จ.สุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่จะสูญหายไปพร้อมกับหมอยาโบราณ คนรุ่นลูก ไม่สนใจจะ

รับมรดกตกทอด เพราะคนไทยไม่นิยมบันทึกข้อมูล คัมภีร์เก่าหรือตำรายาเก่าจึงสูญไปอย่างน่าเสียดาย สำหรับพืชสมุนไพรที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือขมิ้นชันของบ้านเขาวง อ.บ้านตาขุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับในวงการขมิ้นว่ามีคุณภาพดีที่สุดในโลก และปัจจุบันขมิ้นชันเป็นสินค้าโอท็อปของกลุ่มสมุนไพรชุมชน นอกจากนี้ยังมีสวนสมุนไพรของหมอลำมฤทธิ วิชัยดิษฐ์ อ.กาญจนดิษฐ์ ซึ่งมีพันธุ์พืชสมุนไพรกว่า 40 ชนิด